दशनागसहस्राणि हयानां हेममालिनां । यं यान्तमनुयान्तीह सोऽयं द्यूतेन जीवति ।
रथाः शतसहस्राणि नृपाणाममितौजसां । उपासन्त महाराजमिन्द्रप्रस्थे युधिष्ठिरं ।
शतं दासीसहस्राणां यस्य नित्यं महानसे । पाचीहस्तं दिवारात्रमतिथीन् भोजयत्युत ।
एष निष्कसहस्राणि प्रदाय ददताम्बरः । द्यूतजेन ह्यनर्थेन महता समुपाश्रितः । ५४०
एनं हि स्वरसम्पन्ना बहवः सूतमागधाः । सायम्प्रातरुपातिष्ठन् सुमृष्टमणिकुण्डलाः ।
सहस्रमृषयो यस्य नित्यमासन् सभासदः । तपःश्रुतोपसम्पन्नाः सर्व्वकामैरुपस्थिताः ।
अष्टाशीतिसहस्राणि स्नातका गृहमेधिनः । त्रिंशद्दासीक एकैको यान् बिभर्त्ति युधिष्ठिरः ।
अप्रतिग्राहिणाञ्चैव यतीनामूर्द्ध्वरेतसां । दश चापि सहस्राणि सोऽयमास्ते नरेश्वरः ।
आनृशंस्यमनुक्रोशं संविभागस्तथैव च । यस्मिन्नेतानि सर्व्वाणि सोऽयमास्ते नरेश्वरः । ५४५
अन्धान् वृद्धांस्तथाऽनाथान् बालान् राष्ट्रेषु दुर्गतान् । बिभर्त्ति विविधान्राजा धृतिमान् सत्यविक्रमः ।
संविभागमना नित्यमानृशंस्याद्युधिष्ठिरः । स एष निरयं प्राप्तो मत्स्यस्य परिचारकः ।
सभायां देविता राज्ञः कङ्को ब्रूते युधिष्ठिरः । इन्द्रप्रस्थे निवसतः समये यस्य पार्थिवाः ।
आसन् बलिभृतः सर्व्वे सोऽद्यान्यैर्भृतिमिच्छति । पार्थिवाः पृथिवीपाला यस्यासन्वशवर्त्तिनः ।
स्ववशे विवशो राजा परेषामद्य वर्त्तते । प्रताप्य पृथिवीं सर्व्वां रश्मिवानिव तेजसा । ५५०
सोऽयं राज्ञो विराटस्य सभास्तारो युधिष्ठिरः । यमुपासत राजानः सभायामृषिभिः सह ।
तमुपासीनमन्यं पश्य पाण्डव पाण्डवं । सदस्यं समुपासीनं परस्य प्रियवादिनं ।
दृष्ट्वा युधिष्ठिरं कोपो वर्द्धते मामसंशयं । अतदर्हं महाप्राज्ञं जीवितार्थेऽभिसंस्थितं ।
दृष्ट्वा कस्य न दुःखं स्याद्धर्म्मात्मानं युधिष्ठिरं । उपास्ते स्म सभायां यं कृत्स्नवीरवसुन्धरा ।
तमुपासीनमप्यन्यं पश्य भारत भारतं । एवं बहुविधैर्दुःखैः पीड्यमानामनाथवत् । ५५५
शोकसागरमध्यस्थां किं मां भीम न पश्यसि ।
इति श्रीमहाभारते विराटपर्व्वणि कीचकबधपर्व्वणि द्रौपदीभीमसंवादेऽष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥
॥ द्रौपद्युवाच ॥ इदन्तु मे महद्दुःखं यत्प्रवक्ष्यामि भारत । न मेऽभ्यसूया कर्त्तव्या दुःखादेतद्ब्रवीम्यहं ।
सूदकर्म्मणि हीने त्वमसमे भरतर्षभ । ब्रुवन् बल्लवजातीयः कस्य शोकं न वर्द्धयेः ।
सूपकारं विराटस्य बल्लवं त्वां विदुर्ज्जनाः । प्रेष्यत्वं समनुप्राप्तं ततो दुःखतरं नु किं ।
यदा महानसे सिद्धे विराटमुपतिष्ठसे । ब्रुवाणो बल्लवः सूदस्तदा सीदति मे मनः । ५६०
यदा प्रहृष्टः सम्राट् त्वां संयोधयति कुञ्जरैः । हसन्त्यन्तःपुरे नार्य्यो मम तुद्विजते मनः ।
शार्दूलैर्महिषैः सिंहैरागारे योध्यसे यदा । कैकेय्याः क्रियमाणायास्तदा मे कश्मलोऽभवत् ।
तत उत्थाय कैकेयी सर्व्वास्ताः प्रत्यभाषत । प्रेष्याः समुत्थिताश्चापि कैकेयीन्ताः स्त्रियोऽब्रुवन् ।
प्रेक्ष्य मामनवद्याङ्गीं कश्मलोपहतामिव । स्नेहात् संवासजाद्धर्म्मात् सूदमेषा शुचिस्मिता ।
योध्यमानं महावीर्य्यैरियं समनुशोचति । कल्याणरूपा सैरिन्ध्री बल्लवश्चापि सुन्दरः । ५६५